

ارزیابی عملکرد صندوق بیمه در زیربخش زراعت و باغبانی طی سال های اجرای برنامه چهارم توسعه (۸۸-۱۳۸۴)

زهرة شعبانی روجی

کارشناس اداره کل مطالعات و بررسیهای اقتصادی

چکیده:

زیربخش زراعت و باغبانی یکی از زیربخش های تشکیل دهنده بخش کشاورزی است که مهمترین زیربخش محسوب می گردد چرا که بیشترین تولیدات بخش را به خود اختصاص داده است. بر اساس آخرین آمار اعلام شده توسط وزارت جهاد کشاورزی، تولیدات زیربخش زراعت در سال زراعی ۸۷-۱۳۸۶ برابر با ۵۴/۳ هزار تن بوده است. در سال ۱۳۸۷ نیز مساحت باغ های کشور برابر با ۲/۵ میلیون هکتار بوده که از این مقدار ۲/۰۳ میلیون هکتار به سطوح بارور اختصاص داشته و مجموع تولیدات حاصل شده از زیربخش باغبانی در سال ۱۳۸۷ برابر با ۱۳/۲ میلیون تن بوده است.

بر اساس جدیدترین گزارشات صندوق بیمه کشاورزی، محصولات زراعی که تحت پوشش بیمه قرار گرفته اند عبارتند از: گندم (آبی، دیم)، جو (آبی، دیم)، کلزا (آبی، دیم و بذری)، چغندر قند (ریشه ای و بذری)، پنبه، برنج، نیشکر، سویا (آبی، دیم)، آفتابگردان (آبی، دیم)، ذرت (دانه ای، بذری، علوفه ای)، گوجه فرنگی (خاکی، انواع روش های گلخانه ای)، خیار (خاکی، انواع روش های گلخانه ای)، سیب زمینی (بهاره، زمستانه)، پیاز (بهاره، زمستانه)، گلرنگ (آبی، دیم)، نخود دیم، عدس دیم، هندوانه، خربزه، توتون و کنجد.

در زیربخش باغبانی نیز محصولات مختلفی که تحت پوشش بیمه قرار گرفته اند عبارتند از سیب، انگور (آبی، دیم)، انجیر دیم، گریب فورت، لیمو (شیرین و ترش)، پرتغال، نارنگی، انار، گردو، خرما، پسته، بادام (زمینی، بذری و پیوندی) زردآلو، هلو، شلیل، آلبالو، گیلاس، چای، زعفران، زیتون، زیره، گل (محمدی، رز، میخک و گلابول) و زرشک.

تعداد کل بیمه گزاران زیربخش زراعت در سال زراعی ۸۴-۱۳۸۳ برابر با ۱۰۴۲ هزار نفر بوده که در سال ۸۸-۱۳۸۷ به ۱۰۱۰ هزار نفر رسیده است. مجموع مساحت اراضی بیمه شده در این زیربخش در سال ۸۴-۱۳۸۳ برابر با ۵/۳۹ میلیون هکتار بوده که در سال ۸۸-۱۳۸۷ به ۴/۸ میلیون هکتار کاهش یافته است. از این سطوح بیمه شده در سال زراعی ۸۴-۱۳۸۳ تقریباً ۱/۹ میلیون هکتار خسارت دیده که این سطح خسارت دیده در سال زراعی ۸۸-۱۳۸۷ به ۲ میلیون هکتار افزایش یافته است. مجموع حق بیمه های دریافتی در زیر بخش زراعت در سال

۱۳۸۴ برابر با ۳۰۵/۹ میلیارد ریال بوده که در سال ۱۳۸۷^۱ به ۷۱۱/۱ میلیارد ریال افزایش یافته است. مجموع خسارت‌های پرداختی در این زیربخش نیز در سال ۱۳۸۴ برابر ۶۹۲/۱ میلیارد ریال و در سال ۱۳۸۷ معادل ۸۶۸/۳ میلیارد ریال بوده است.

تعداد بیمه گزاران زیربخش باغبانی در سال ۸۴-۱۳۸۳ برابر با ۳۱۱/۱ هزار نفر بوده که در سال ۸۸-۱۳۸۷ به ۴۶۳/۴ هزار نفر افزایش یافته است.

مجموع سطوح بیمه شده در این زیر بخش در سال ۸۴-۱۳۸۳ برابر با ۳۱۹/۳ هزار هکتار و در سال ۸۸-۱۳۸۷ برابر با ۳۷۲/۵ هزار هکتار بوده که از این مقادیر، در سال ۸۴-۱۳۸۳ معادل ۲۱۲/۸ هزار هکتار و در سال ۸۸-۱۳۸۷ سطحی برابر با ۳۰۶/۷ هزار هکتار خسارت دیده است. مجموع حق بیمه های دریافتی در زیربخش باغبانی در سال ۱۳۸۴ برابر با ۴۴۳/۸ میلیارد ریال بوده که در سال ۱۳۸۷ به ۷۵۲/۸ میلیارد ریال افزایش یافته است. خسارت های پرداختی به این زیربخش نیز در سال ۱۳۸۴ معادل ۱۲۰۲/۹ میلیارد ریال بوده و در سال ۱۳۸۷ به ۱۱۲۴/۳ میلیارد ریال افزایش یافته است.

به منظور ارزیابی عملکرد اقتصادی این دو زیربخش، از روش های نسبت میانگین وجوه و روش تحلیل پروژه استفاده است است.

نسبت میانگین درآمد به میانگین هزینه ها در زیربخش زراعت برابر با ۰/۷ و نسبت منفعت به هزینه در این زیربخش برابر با ۰/۶۸ بدست آمده است. همان طور که مشخص است، درآمدهای بدست آمده در این زیربخش نتوانسته هزینه های آن را تحت پوشش خود قرار دهد.

در زیربخش باغبانی نیز میانگین درآمد به میانگین هزینه برابر با ۰/۷ و نسبت منفعت به هزینه برابر با ۰/۶۷ بدست آمده است. در این زیربخش نیز مجموع هزینه های ایجاد شده بیشتر از درآمدهای بدست آمده بوده است. عمده ترین علت های بروز خسارت در این دو زیربخش طی سال های مطالعه، خشکسالی و سرمازدگی می باشد.

کلمات کلیدی: زیربخش باغبانی، صندوق بیمه کشاورزی، میانگین وجوه دریافتی و پرداختی، نسبت منفعت به هزینه، برنامه چهارم توسعه.

^۱ - در زمان انجام این مطالعه، آخرین آمار مالی گزارش شده تا پایان سال ۱۳۸۷ بوده است.